

Den vanskelige bioetikken

Morten Magelssen

Menneskeverd i klinikk og politikk

Bioetikk i lys av kristen tro. 168 s, tab.
Oslo: Lunde forlag, 2013. Pris NOK 225
ISBN 978-82-520-0236-2

Morten Magelssen er lege og doktorgradsstipendiat i medisinsk etikk. I denne boken tar han opp de store etiske dilemmaene den medisinske og bioteknologiske utviklingen fører med seg. Her drøftes abort, fosterdiagnostikk, assistert befruktning, eutanasi og legens reservasjonsrett.

Den kristne tro og det kristne synet på menneskeverdet er «tøkningsnøkkelen» i boken. «Hvor mange fragmenter av kristen bioetikk vil kunne passe inn i en liberal bioetikk og forsvarer også på sekulært grunnlag?» spør forfatteren, og det er denne problemstillingen som blir rådende for diskusjonene rundt hvert enkelt tema.

Boken innledes med en interessant diskusjon rundt ulike innfallsvinkler til etisk tenkning, med hovedvekt på tradisjonell kristen bioetikk. I «tradisjonell» ligger at ikke alle kristne vil kunne si seg enige med de bibeltolkninger og konklusjoner som trekkes, og det kan nok føre til frustrasjon blant mer liberale kristne lesere. Hvert av temaene diskuteres med utgangspunkt i at mennesket er skapt i Guds bilde, og at menneskeverdet derfor er ukrenkelig fra start (befruktet eggcelle) til slutt (naturlig død).

Uavhengig verdisynet som ligger i bunn, gir boken en god og oppdatert innføring i hvert tema som tas opp. Faktagrunnlaget for diskusjonene er ryddig og forståelig presentert, men konklusjonene som trekkes (til fordel for et kristenetisk standpunkt), vil nok ikke være like intuitive for alle. De ulike emnene illustreres med innskutte intervjuer eller beretninger – som alle er ment å illustrere fordeler ved kristenetiske valg. Disse blir i overkant unyanserte for denne leseren, for eksempel blir en beretning om asylsøkere som var gravide etter voldtekt, men likevel valgte å bære frem barna, et søkt eksempel på at abort ikke trenger å være løsningen selv etter voldtekt. Slike provokasjoner er likevel et utmerket virkemiddel for å stimulere leseren til å reflektere over egne reaksjoner og argumenter.

Jeg vil også legge inn en liten applaus for Magelssens oppdaterte faktaboks om en av bioetikkenes kommende store utfordringer: noninvasiv prenatal diagnostikk. Ved påvisning av cellefritt foster-DNA i mors blod vil man på et tidlig tidspunkt – før 12 uker – kunne diagnostisere kromosomavvik og genetisk sykdom hos fosteret. Slike medisinske fremskritt(?) vil raskt gjøre debatten om tidlig ultralyd mindre aktuell.

Boken kan etterlate et inntrykk av kristendommen som en belærende og dømmende religion uten særlig medfølelse for mennesker som har havnet i en vanskelig situasjon. Dette inntrykket veies langt på vei opp av et ydmykt og klokt etterord skrevet av Olav Magnus Fredheim og Ingrid M. Hardang fra Norges kristelige legeförening.

Magelssen angir målgruppen til å være samfunnets beslutningstakere, helsepersonell og -studenter, i tillegg til et allment interessert publikum. Her synes jeg han treffer godt. Boken er skrevet i et allment tilgjengelig språk, og forfatteren forklarer til dels kompliserte medisinske og filosofiske prinsipper på en forståelig måte.

Jeg anbefaler boken til alle, både religiøse og ikke-religiøse, som vil utforske andres og egne argumenter innen disse vanskelige problemstillingene.

Hanne Støre Valeur
Tidsskriftet

Solid murstein på alle måtar

Kirsten Ketscher, Kåre Lilleholt,
Eivind Smith et al, red.

Velferd og rettferd

Festskrift til Asbjørn Kjøenstad 70 år. 703 s, ill.
Oslo: Gyldendal Juridisk, 2013. Pris NOK 1200
ISBN 978-82-05-42443-2

Festskriftsjangeren er ikkje føreseieleg, men interessant. Du kan møta alt frå ei tekstsamling med panegyriske hyllingar, som ei minnebok for vaksne, til ein vel redigert fagantologi. Denne boka er av det siste slaget. Attpåtil er det ein murstein av eit festskrift. Etter det obligatoriske *tabula gratulatoria*, som i seg sjølv har sosialantropologisk verdi, kjem det ein kort og velskriven biografi om hovudpersonen Asbjørn Kjøenstad. Og ja, han fortener eit festskrift. Få har som han prega utviklinga av velferdsretten, og dermed også folk sine levekår her i landet, sidan 1970-talet.

Deretter følger heile 46 fagartiklar om ei rekkje ulike tema, og til slutt ein kronologisk bibliografi over jubilantens skrifter. Eg skal medkje at eg ikkje har lese alle artiklane. Eg har plukka dei som eg tykte var mest relevante. Det blei likevel mange, for tekstane er jamt over lettlesne og har høg fagleg kvalitet, anten dei no er på norsk, andre skandinaviske språk eller engelsk. Redaksjonen har gjort eit godt arbeid med å stille krav til forfatarane og å sy stoffet saman på ein heilskapleg måte.

Mange av tekstane vil vere av interesse for legar som har moro av å lese om dei rettslege rammevilkåra for medisinsk arbeid. Det er eigentleg urettferdig å nemne eit fåtal av artiklane her, men det får stå si prøve. Erik Magnus Boe har skrivne ein tankevekkjande artikkel om omkamptyranniet. Den handlar om den statlege helseforvaltninga sine stadige utfordringar av politiske vedtak om helseregistra. Han går til skarpt angrep på fagforvaltninga si manglande vilje til å akseptere stortingsfleirtalets vedtak som førande for etterfølgjande forvaltingsarbeid. Den svenske juristen Elisabeth Rynning presenterer ein fin analyse av grensene for valfridom og individuelle ønskemål ved yting av helsetenester ut frå høvet til å velje bort mannlige legar ved fødselshjelp og gynekologisk undersøking. Dei to artiklane som eg tykte gav meg mest ny kunnskap, handla om forhold utanfor vår lokale, trygge nasjon. Den greske jusprofessoren Patrina Paparrigopoulou-Pechlivanidis gjev eit gripande oversyn over manglar ved det greske rettssystemet som har vore medverkande til den miserable økonomiske stoda som Hellas er i for tida. Den norske juristen Anne Hellum gjev eit godt innblikk i retten til reint vatn som jamstillingsutfordring i eit globalt perspektiv.

Kva saknar eg så? Kjøenstad var gjennom sekretariatsarbeidet i legelovutvalet (NOU 1976:1) sterkt medverkande til at vi fekk inn kravet om forsvarleg verksemd i den norske helseretten. Forsvarleg verksemd som rettsleg standard hadde fortent ein eigen artikkel i dette festskriftet. Den juridiske, teoretiske litteraturen er ikkje påfallande sterk på dette området. Jan Fridthjof Bernts artikkel om fag, jus og politikk i velferdsstaten, fangar heldigvis opp litt av tematikken.

Geir Sverre Braut
Statens helsetilsyn